

IZVJEŠTAJ O JAVNOJ RASPRAVI

Zakon o tumačima

U skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Službeni list CG“, broj 12/12), Ministarstvo pravde organizovalo je javnu raspravu o **Nacrtu zakona o tumačima**. Javni poziv za učešće u javnoj raspravi upućen je građanima, naučnoj i stručnoj javnosti, državnim organima, političkim strankama, nevladinim organizacijama, međunarodnim organizacijama, medijima i svim zainteresovanim organizacijama i zajednicama objavljivanjem na web stranici ministarstva i na portalu e-uprave, dana 3.11.2015. godine. Uz javni poziv, na internet stranici ministarstva objavljen je i Program javne rasprave, nacrt zakona sa obrazloženjem i kontakt za ostavljanje primjedbi i sugestija.

Javna rasprava, u trajanju od 40 dana od dana objavljivanja javnog poziva, zaključena je 12. decembra 2015. godine i odvijala se u skladu sa predviđenim Programom javne rasprave.

PREGLED PRIMJEDBI I SUGESTIJA

1. U toku trajanja javne rasprave Ministarstvo pravde je u pismenoj formi dobilo komentare i sugestije **NVO “Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore”**, koji su se odnosili na sljedeće:

- U članu 6 stavu 1 alineji 2, članu 8 stavu 2 alineji 3 i članu 14 stavu 3 Nacrta Zakona o tumačima (u daljem tekstu: Nacrt Zakona) riječ: „zdravstvena“ u različitim padežima zamjenjuje se riječju: „radna“ u odgovarajućem padežu.

- U članu 10 Nacrta Zakona poslije stava 6 dodaje se novi stav koji glasi: „Kandidatu s invaliditetom obezbjeđuju se potrebna prilagođavanja i podrška za omogućavanje jednakosti pri polaganju ispita za tumače.“.

Poslije Stava 8 dodaje se novi Stav koji glasi: „Kandidati s invaliditetom i kandidati za tumača za znakovni (gestovni) jezik oslobađaju se snošenja troškova ispita za tumača.“.

- U članu 15 stav 1 alineji 7 Nacrta Zakona riječi: „zdravstvene ustanove“ zamjenjuju se riječju: „komisije“.

- U članu 16 stavu 1 Nacrta Zakona poslije riječi: „koji vodi postupak“ stavlja se zarez i dodaju riječi: „kao i učesnik u postupku za koga je tumač vršio prevođenje“.

- Odredbe člana 6 stava 2 i člana 25 stava 4 su suvišne, te ih stoga treba brisati. Uslovi propisani stavom 2 člana 6 su sadržani u alineji 7 stava 1 istog člana, te stoga nema potrebe za ponavljanjem. Što se tiče stava 4 člana 25 potpuno je nepotrebno naglašavati da se pravila za utvrđivanje nagrade za prevođenje tumaču primjenjuju i na tumače za znakovni (gestovni) jezik. Ukoliko ove odredbe budu i dio teksta Predloga Zakona to svakako neće predstavljati nikakav problem ili grešku, ali je sasvim nepotrebno ponavljati ono što se podrazumijeva, a to je da ono što važi za sve i gdje nema izuzetaka važi i za pojedinačne slučajeve.

2. Ivana Zec-Barašin, vlasnica “Porta aperta” i prevodilac za italijanski jezik, dostavila je set pitanja (16) koja se odnose na Nacrt zakona o tumačima.

Najveći dio pitanja odnosio se na pojašnjenje predloženih rješenja Nacrta zakona i komentare s tim u vezi, u okviru kojih je bio samo jedan predlog.

Naime, komentar/predlog se odnosi na član 24 Nacrta zakona, jer smatra da broj od 2300 slovnih znaka sa razmakom za jednu prevodilačku stranu nije u redu, pa ga treba smanjiti na 1800 slovnih mjesta sa razmakom.

Određeni dio dostavljenih pitanja (neopravdano odbijanje zahtjeva za prevođenje od strane suda, državnog tužilaštva ili drugog organa koji vodi postupak; faktura sudskog tumača; rok za plaćanje izvršenih usluga; iskazivanje poreza) odnosio se na materiju koja nije predmet regulisanja ovog zakona.

3. Grupa stalnih sudskih tumača (njih 14) dostavila je predloge i sugestije koji su se odnosili na sljedeće:

- Izmjenu naziva zakona, tako da treba da bude Zakon o sudskim tumačima i prevodiocima i da na pečatu koji se stavlja na pisane prevode treba da piše „prevodilac“ a na licenci da stoje oba termina;

- Definisanje pojma radno iskustvo u članu 6 stav 1 tačka 6 Nacrta, s obzirom da bi predstavljao neopravdano eliminatoran uslov za kandidate koji su free lance prevodioci, tj. koji su radili na međunarodnim projektima, a čiji se staž nije upisivao u radnu knjižicu;

- Preciziranje člana 8 stav 2 tačka 5 Nacrta kroz navođenje koja institucija u ovom slučaju izdaje dokaz o poznavanju stranog jezika i razradu kriterijuma prihvatanja i liste međunarodno priznatih uvjerenja u podzakonskim aktima;

- Član 9 stav 3 Nacrta - preispitati stav da samo jedan sudski tumač bude član komisije za provjeru znanja kandidata za nove tumače, jer se postavlja pitanje nepristrasnosti, Takođe, usmeni dio ispita treba da sadrži komponentu komunikacije na stranom jeziku;
- U vezi sa članom 9 Nacrta, preispitati stav da se ponovno provjerava poznavanje jezika, ili provjeravati samo jezik struke;
- Rok od 5 godina određen članom 12 stav 1 Nacrta je takođe kratak, pa smatraju da bi 10 godina bilo prikladnije;
- Uslovi za razrješenje određeni članom 15 ovog Nacrta zakona su malo oštrije postavljeni, jer uslov da tumač bude razriješen ako dva puta neopravdano odbije zahtjev za prevođenje veoma je široko postavljen za različite interpretacije i eventualne zloupotrebe, kao i formulacija “ne obavi prevođenje u roku koji je određen”, a koji je dalje, opet uopšteno određen članom 17;
- Član 18 Nacrta kojim se reguliše ovjera prevoda, treba izmijeniti, tako da glasi: “Ispravnost teksta prevoda tumač ovjerava pečatom i potpisom”. S tim u vezi, treba brisati član 20, jer cijene da je štambilj kao sredstvo ovjere prevaziđen, a treba smanjiti na normalnu veličinu. Takođe, mišljenja su da, ukoliko ostane rješenje da se imenuju na 5 godina, tumači ne treba da izrađuju novi pečat svaki put kada budu imenovani;
- Vođenje evidencije odrađenih prevoda iz člana 23 Nacrta zakona nije u potpunosti jasno opisano, jer ostaje nejasno da li bi sve prevode trebalo evidentirati ili samo one prevode koji se rade za potrebe državnih organa Crne Gore;
- Članovi 24 i 25 Nacrta bi trebalo da regulišu iznose nagrada za prevođenje, ali nije prikladno da se nagrada za prevođenje reguliše zakonom, već da to bude predmet podzakonskih akata. Svakako, kada je nagrada u pitanju, smatraju da je bolje definisati određenu formulu po kojoj bi se obračunavala nagrada tumačima za prevođenje u odnosu na neku veličinu (npr. prosječnu zaradu ili slično), što je praksa velikih organizacionih sistema. Insistiraju na činjenici da standard za prevodilačku stranicu koji iznosi 2300 karaktera sa razmakom, treba smanjiti na 1800 karaktera (sa razmakom), i propisati uvećanje nagrade za komplikovane stručne prevode;
- Član 25 Nacrta bi trebalo dopuniti još sa jednim stavom, kojim bi se regulisalo da se za usmeno, tj. simultano i konsektivno prevođenje moraju angažovati dva prevodioca, a cijene konsektivnog i simultanog prevođenja trebaju biti jednake.
- Vezano za odredbu člana 26 Nacrta, mišljenje ovih sudskih tumača je da ne treba uvoditi praksu ovjere tuđih prevoda.

ODGOVOR OBRAĐIVAČA ZAKONA:

Obrađivač je razmotrio sve primjedbe i sugestije koje su dostavljene tokom javne rasprave.

1. U odnosu na predloge NVO “Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore” prihvaćene su sugestije koje su se odnosile na oslobađanje troškova ispita za tumače kandidata sa invaliditetom i kandidatita za tumača za znakovni (gestovni) jezik.

Ostale sugestije nijesu prihvaćene jer ne mogu biti uređene na način kako je predloženo, jer je zdravstvena sposobnost uslov za procjenu radne sposobnosti za svaku vrstu posla, tako da zdravstveno stanje lica sa invaliditetom nije prepreka za obavljanje poslova tumača. Iz tih razloga nije prihvatljivo da zdravstvenu sposobnost kandidata cijeni Komisija Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje, jer je to u suprotnosti sa njenim nadležnostima.

Takođe, nije prihvaćen ni predlog da učesnik u postupku za koga je tumač vršio prevođenje podnosi obrazloženu inicijativu za razrješenje tumača, iz razloga što samo organ pred kojim se vodi postupak u kome je potreban prevod tumača vodi računa o kvalitetu prevoda i može inicirati predlog za razrješenje.

U dijelu predloga da se brišu pojedine odredbe koje se odnose na tumače za znakovni (gestovni) jezik, te odredbe nijesu brisane, jer iste nijesu suvišne, iz razloga što u skladu sa pravno-tehničim pravilima uređuju pitanja koja su specifična za ovu vrstu tumača.

2. Odredbe ovog Nacrta zakona su jasno i precizno formulisane, te su pitanja g-đe Zec-Barašin, koja su se odnosila na pojašnjenje predloženih rješenja Nacrta zakona, rezultat nedovoljnog razumijevanja normi sadržanih u ovom propisu.

Predlog koji se odnosio na član 24 Nacrta zakona, je prihvaćen, pa je broj karaktera sa 2300, smanjen na 1800 karaktera po strani prevoda sa razmakom.

3. Predlozi grupe stalnih sudskih tumača, razmotreni su na sljedeći način:

Predlog za izmjenu naziva zakona, nije prihvaćen iz razloga što je zakonom precizno definisan pojam tumača, poslovi tumača, kao i uslovi za njihovo postavljenje.

Predlog da se definiše pojam radno iskustvo u članu 6 stav 1 tačka 6 Nacrta, nije prihvaćen, iz razloga što je u članu 8 stav 2 alineja 6 precizno definisano da kandidat za tumača podnosi potvrdu o radnom iskustvu i preporuke o prevodilačkom iskustvu. Radno iskustvo nije isto što i radni staž, pa je i kandidatima koji su radili na međunarodnim projektima omogućeno da budu postavljeni za tumače jer će dokazivati svoje radno iskustvo za vrijeme trajanja projekta koje je najčeće na poslovima prevođenja pa i istovremeno dokaz o prevodilačkom iskustvu. Radno iskustvo je iskustvo u određenom stepenu stručne spreme koja se zahtijeva za određeni posao.

Predlog da se precizira član 8 stav 2 tačka 5 Nacrta kroz navođenje koja institucija u ovom slučaju izdaje dokaz o poznavanju stranog jezika nije prihvaćen, jer kandidat sam dostavlja

međunarodno priznati dokaz o znanju jezika za koji se traži postavljenje, u kome je navedeno da posjeduje znanje jezika naprednog nivoa prema Evropskom referentnom okviru.

Predlog da se izmijeni član 9 stav 3 Nacrta je prihvaćen, pa je sastav komisije promijenjen, na način da dva člana moraju biti tumači za jezik za koji se provjerava ispunjenost uslova za tumača koji imaju najmanje deset godina iskustva kao tumači, odnosno tumači za znakovni (gestovni) jezik. Izuzetno, u komisiji može biti samo jedan član iz reda tumača ako nema više od pet postavljenih tumača za odgovarajući jezik ili ako postoje drugi opravdani razlozi zbog kojih tumač postavljen u skladu sa ovim zakonom ne može biti član komisije. U dijelu sugestije da usmeni dio ispita treba da sadrži komponentu komunikacije na stranom jeziku, ovo je već obuhvaćeno članom 10 stav 4 nacrta zakona kojim je predviđeno da se na usmenom dijelu ispita za tumače provjerava i poznavanje jezika za koji se kandidat prijavio za postavljenje za tumača.

Predlog u vezi sa članom 9 Nacrta, da se preispita stav da se ponovno provjerava poznavanje jezika, ili provjerava samo jezik struke, nije prihvaćen, jer je stav obrađivača propisa da je jedino na ovaj način moguće provjeriti poznavanje jezika, iz razloga jer tumači ne prevode isključivo za potrebe suda i samo pravnu terminologiju, već i terminologiju iz drugih nauka, kao i za potrebe drugih organa i lica.

Predlog da se rok od 5 godina za postavljenje tumača određen članom 12 stav 1 Nacrta produži na 10 godina nije prihvaćen, iz razloga što je važenje licence od pet godina uobičajeno i predstavlja jedan srednjoročni period u kojem tumač može kvalitetno obavljati povjereni posao, nakon čega će ponovo biti licenciran pod uslovima predviđenim zakonom.

Predlog da se mijenja uslov za razrješenje, određen članom 15 ovog Nacrta zakona, koji se odnosi na dva puta neopravdano odbijanje zahtjeva zbog interpretacija i eventualnih zloupotreba nije prihvaćen, iz razloga što je Nacrtom zakona u članu 17 stav 1 propisano da rok za prevod ne smije biti duži od 60 dana, a u stavu 3 istog člana, da se izuzetno ovaj rok može produžiti iz opravdanih razloga.

Predlog koji se odnosi na član 18 Nacrta je prihvaćen i član je preformulisan kako je i predloženo. Kada je u pitanju štambilj, zakon predviđa da će se obrazac štambilja urediti podzakonskim aktom, pa će se prilikom izrade tog propisa imati u vidu predlog da se smanji veličina štambilja.

U dijelu komentara da vođenje evidencije odrađenih prevoda iz člana 23 Nacrta zakona nije u potpunosti jasno opisano, ukazujemo da je članom 23 stav 1 tačka 3 propisana obaveza tumača da vodi evidenciju o svim prevodima koje izvrši, pa tako i prevoda koje su kao podnosioci dostavili fizička i pravna lica.

Prihvaćen je predlog da se broj karaktera sa 2300, smanji na 1800 karaktera po strani prevoda sa razmakom. Nijesu prihvaćeni predlozi da se visina nagrade uređuje podzakonskim aktom, kao i da tumači imaju pravo na uvećenje nagrade za složene prevode.

Predlog da se član 25 Nacrta dopuni još sa jednim stavom i reguliše da se za usmeno, tj. simultano i konsekutivno prevođenje moraju angažovati dva prevodioca, a cijene konsekutivnog i simultanog prevođenja trebaju biti jednake, nije prihvaćen, iz razloga što su u skladu sa težinom posla između simultanog i konsekutivnog prevoda određene i nagrade za ove vrste prevođenja. Takođe, broj angažovanih tumača nije predmet regulisanja ovog zakona, već ugovora između tumača i onog ko ga angažuje.

Nije prihvaćen predlog za brisanje odredbe člana 26 Nacrta, koji se odnosi na ovjeru prevoda koje je dostavila sama stranka, jer je ovo praksa i u državama Evropske unije (Slovenija). Stav obrađivača je da zakonom treba štititi i interese građana. Potvrđivanje prevoda od strane tumača upravo treba da obezbijedi adekvatnost i kvalitet prevoda.